

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«Ужгородський національний університет»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою ДВНЗ
«Ужгородський національний
університет»,

протокол № 8 від 29 серпня 2016 р.

Голова Вченої ради, ректор

В.І. Смоланка

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

**підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 03 Гуманітарні науки

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 035 «Філологія»

СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ 035.055 «Філологія Романські мови і літератури
(переклад включно)»

Освітньо-професійна програма з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 035 «Філологія (англійська/ німецька/ французька мова)» розроблена згідно з вимогами Закону України «Про вищу освіту». Програма відповідає першому (бакалаврському) рівню вищої освіти та шостому кваліфікаційному рівню за Національною рамкою кваліфікації.

Укладачі програми:

1. Бобинець Степан Степанович, канд. філ. наук, доцент, завідувач кафедри французької мови та зарубіжної літератури ДВНЗ «Ужгородський національний університет», (Гарант освітньої програми);
2. Гвоздяк Ольга Михайлівна, канд. пед. наук, доцент, завідувач кафедри німецької філології ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;
3. Голик Сніжана Василівна, канд. філ. наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;
4. Дацьо Оксана Григорівна, старший викладач кафедри класичної та румунської філології ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;
5. Кікало Анжеліка Василівна, канд. філ. наук, доцент кафедри французької мови та зарубіжної літератури ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;
6. Синьо Вікторія Василівна, канд. філ. наук, доцент кафедри німецької філології ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;
7. Славич Тетяна Ярославівна, старший викладач кафедри французької мови та зарубіжної літератури ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;
8. Швед Емілія Василівна, канд. філ. наук, доцент, завідувач кафедри класичної та румунської філології ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;
9. Чендей Наталія Василівна, канд. філ. наук, доцент кафедри англійської філології ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Програму узгоджено:

Декан факультету іноземної філології

доц. Рошко М.М.

- **Вступ**

Метою освітньо-професійної програми є забезпечення оволодіння студентами факультету іноземної філології першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти спеціальності 035 «Філологія (англійська/ німецька/ французька мова)», відповідно до шостого кваліфікаційного рівня Національної рамки кваліфікацій.

Освітньо-професійна програма використовується під час:

- ліцензування та акредитації освітньої програми, інспектування освітньо-наукової діяльності за спеціальністю;
- розроблення навчального плану, програм навчальних дисциплін;
- розроблення засобів діагностики якості вищої освіти;
- визначення змісту навчання в системі перепідготовки та підвищення кваліфікації.

Освітньо-професійна програма враховує вимоги Закону України «Про вищу освіту», Національної рамки кваліфікацій і встановлює:

- обсяг та термін навчання бакалаврів;
- загальні компетенції;
- професійні компетентності за спеціальністю;
- перелік та обсяг навчальних дисциплін для опанування компетентностей освітньої програми;

Освітньо-професійна програма використовується для:

- складання навчальних планів та робочих навчальних планів;
- формування індивідуальних планів здобувачів/викладачів;
- формування програм навчальних дисциплін, практик, змісту індивідуальних завдань;
- визначення інформаційної бази для формування засобів діагностики;
- акредитації освітньо-професійної програми;
- зовнішнього контролю якості підготовки фахівців;

Користувачі освітньо-професійної програми:

- здобувачі ступеня бакалавра, які навчаються в ДВНЗ «УжНУ»;
- викладачі ДВНЗ «УжНУ», які здійснюють підготовку бакалаврів спеціальності 035 «Філологія (англійська/ німецька/ французька мова)»
- екзаменаційна комісія спеціальності спеціальності 035 «Філологія (англійська/ німецька/ французька мова)»
- Приймальна комісія ДВНЗ «УжНУ».

Освітньо-професійна програма поширюється на кафедри ДВНЗ «УжНУ», що здійснюють підготовку фахівців ступеня бакалавра спеціальності 035 «Філологія (англійська/ німецька/ французька мова)»

Нормативні посилання. Освітньо-професійна програма розроблена на основі таких нормативних документів:

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 37, 38.
2. Національна рамка кваліфікацій. Додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2015 №266 «Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти».
4. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. – К.: Ленвіт, 2006. – 35 с.
5. Сучасні підходи до побудови освітніх програм: Методичні матеріали / Укладачі: Холін Ю. В., Кравцов С. О., Маркова Т. О. – Харків, 2014. – 36 с.
6. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: Монографія /Ю.М. Рашкевич. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2014. – 168 с.
7. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / В. М. Захарченко, В. І. Луговий, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова / За ред. В. Г. Кременя. – К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 120 с.
8. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). – К.: ТОВ «ЦС», 2015. – 32 с. – http://ihed.org.ua/images/pdf/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf;

- **Загальна характеристика освітньої програми**

Мета освітньої програми: підготовка конкурентоздатного фахівця, здатного розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства та перекладу в процесі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. Очікується, що випускник зможе використовувати набуті компетентності в діяльності, пов'язаній з аналізом, творенням, перетворенням і оцінюванням письмових та усних текстів різних жанрів і стилів (як із науково-дослідною, критично-аналітичною, так і з прикладною метою), організацією успішної комунікації різними мовами (англійська/німецька/французька мова).

Обсяг програми: 240 кредитів ЄКТС.

Нормативний термін навчання: 3 роки 10 місяців.

Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за програмою, і вимоги до професійного відбору вступників.

Навчання за програмою проводиться на базі повної загальної середньої освіти. Зарахування проводиться на загальних умовах вступу: за результатами конкурсу сертифікатів зовнішнього незалежного оцінювання знань і вмінь (ЗНО) з предметів: «Українська мова та література», «Історія України», «Іноземна мова (англійська/німецька/французька мова)», з урахуванням середнього бала документа про повну загальну середню освіту та балів за особливі успіхи. Спеціальні вимоги до професійного відбору вступників відсутні.

Академічні права випускників: Можливість продовжувати освіту за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, а також підвищувати кваліфікацію та отримувати додаткову післядипломну освіту. Магістерські програми в галузі філології та перекладу, міждисциплінарні програми, близькі до філології (педагогіка, літературна критика тощо).

Працевлаштування випускників: Бакалавр-філолог може працювати в науковій, літературно-видавничій та освітній галузях; на викладацьких посадах у закладах загальної середньої освіти, ВНЗ 1-2 рівнів акредитації (за наявності в освітній програмі циклу психолого-педагогічних та методичних дисциплін і проходження відповідних практик); у друкованих та електронних засобах масової інформації, PR-технологіях; у різноманітних фондах,

спілках, фундаціях гуманітарного спрямування, музеях, мистецьких і культурних центрах тощо.

Результати навчання (компетентності), якими має володіти здобувач вищої освіти.

Важливим елементом освітньо-професійної програми підготовки **бакалавра** спеціальності 035 «Філологія (англійська/ німецька/ французька мова)» є досягнення здобувачами першого рівня вищої освіти запланованих результатів навчання шляхом засвоєння відповідних модулів (навчальних дисциплін та практик). Формулювання програмних результатів навчання здійснюється відповідно до ключових загальних та професійних (предметних) компетентностей. Процес вивчення навчальних дисциплін спрямований на формування таких компетентностей:

Програмні компетентності (загальні)

- Здатність усно й письмово спілкуватися українською мовою як державною в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійній діяльності.
- Здатність системно аналізувати головні тенденції історичного розвитку українського народу, цінувати його культурно-історичні та морально-етичні надбання та сприяти розв'язанню актуальних загальнодержавних і суспільних завдань.
- Формування загальної освітньо-практичної компетентності у межах нормативних філологічних дисциплін
- Здатність до критичного мислення й ціннісно-світоглядної реалізації особистості.
- Здатність учитися впродовж життя й оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- Здатність діяти із соціальною відповідальністю, розуміти основні принципи буття людини, природи, суспільства.
- Здатність працювати в команді та автономно.
- Здатність спілкуватися іноземною мовою (англійська/ німецька/ французька мова) у професійній діяльності, опрацьовувати фахову літературу іноземною мовою (англійська/ німецька/ французька мова).
- Здатність вчитися, прагнути до самоосвіти, постійного підвищення кваліфікації
- Усвідомлена повага до різноманіття культур.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності.
- Здатність проведення досліджень на належному рівні.
- Уміння використовувати загальні компетентності для забезпечення освітньо-навчального процесу.

Програмні компетентності (фахові)

- Розуміння структури філологічної науки та її теоретичних основ.
- Базові уявлення про мову як особливу знакову систему, її природу та функції, про генетичну і структурну типологію мов світу; фонетичний, лексичний, граматичний рівні мови.
- Здатність демонструвати знання з теорії та історії мови, що вивчається (англійська/ німецька/ французька мова).
- Здатність аналізувати просторові (горизонтальні) та соціальні (вертикальні) різновиди мови, описувати соціолінгвальну ситуацію.
- Базові уявлення про загальні властивості літератури як мистецтва слова, про закони побудови художнього твору, особливості письменницької праці, літературні стилі, наукові методи і школи в літературознавстві.
- Базові уявлення про основні тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.
- Системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до XXI століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища.
- Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову, що вивчається (англійська/ німецька/ французька мова), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.
- Розуміння основ латинської граматики, необхідних для правильного і свідомого розуміння текстів різнобічного характеру.
- Розуміння сутності й соціального значення майбутньої професії, основних проблем дисциплін, що визначають конкретну філологічну галузь, їх взаємозв'язку в цілісній системі знань.
- Професійні знання й уміння з обраної філологічної спеціалізації: мовознавства, перекладознавства.
- Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, інтерпретації та перекладу тексту.
- Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією іноземною мовою (англійська/ німецька/ французька) для розв'язання професійних завдань.
- Розуміння значення всіх підсистем мови для вироблення вмінь аналізувати мовні одиниці іноземної мови (англійська/ німецька/ французька мова), визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

- Здатність створювати усні й письмові тексти різних жанрів і стилів державною та іноземною мовою (англійська/ німецька/ французька мова).
- Розуміння комунікативної діяльності як реалізації функцій мови в різних суспільних сферах (жанрово-стильова диференціація мови).
- Здатність здійснювати лінгвістичний та літературознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів.
- Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мови.
- Здатність до ведення ділової комунікації іноземною мовою (англійська/ німецька/ французька мова) усно і письмово.

Спеціальні програмні компетентності (фахові)

- Знати основний лексичний фонд основної та другої іноземних мов (англійська/ німецька/ французька мова), що вивчаються; знати мовні зразки, фразеологічні вирази, ідіоми, що функціонують у синхронії; орієнтуватись у генезисі лексичної системи іноземних мов; особливостях словникового складу територіальних варіантів та діалектів.
- Знати граматичний план та побудову основної та другої іноземних мов (англійська/ німецька/ французька мова), що вивчаються; розуміти широкий спектр граматичних конструкцій, розпізнаючи тонкі граматичні прийоми та значення, передані як імпліцитно, так і експліцитно.
- Мати базові знання з лексикології іноземної мови (англійська/ німецька/ французька мова); знати основні методик досліджень лексики; знати особливості словотвору мови країн, що вивчається.
- Мати базові знання зі стилістики іноземної мови (англійська/ німецька/ французька мова), а також практичні уміння та навички стилістичного аналізу; знати засоби лексичної, синтаксичної, морфологічної та фонетичної стилістики, основні поняття макростилістики та їх роль у передачі ідейного змісту твору.
- Мати системні знання про історію та розвиток основної іноземної мови (англійська/ німецька/ французька мова) з точки зору її лінгвокраїнознавчого соціокультурного варіювання, а також про географічне положення, історію, культуру, політичну структуру країн, мова яких вивчається, їх економічний, соціальний та освітянський устрій, особливості національного характеру та спосіб життя.
- Знати традиційні та новітні методичні напрями, системи і методи, форми і засоби навчання іноземних мов.
- Мати системні знання в галузі аналізу художніх творів.
- Знати понятійний апарат та основні прикладні напрями сучасного перекладознавства.
- Мати системні знання в галузі загальної теорії фонетики, знати артикуляційну базу іноземної мови (англійська/ німецька/ французька мова); знати основні віхи історичного розвитку фонологічної системи,

морфологічної структури та словникового складу іноземної мови, їхні основні писемні пам'ятки; знати класифікацію територіальних діалектів.

- Знати наукове підґрунтя та теоретичні основи вивчення граматичної системи мови; володіти базовими поняттями граматики, основними підходами до її дослідження, орієнтуватися у основних періодах розвитку наукової граматики іноземної мови, знати творчий доробок їхніх представників.

Навчальні дисципліни і практики освітньо-професійної програми складаються з нормативної частини та дисциплін вільного вибору студента. Нормативна частина змісту освіти за освітньо-професійною програмою підготовки бакалавра-філолога, викладача іноземної мови та літератури (англійська /німецька/ французька мова) складається з циклу дисциплін гуманітарної та соціально-економічної підготовки, дисциплін фундаментальної підготовки та дисципліни професійної та практичної підготовки. До блоку дисциплін вільного вибору студентів належать дисципліни гуманітарної та соціально-економічної підготовки, дисциплін фундаментальної підготовки та дисципліни професійної та практичної підготовки.

Перелік модулів (навчальних дисциплін і практик) наведений у додатку 1

Система атестації здобувачів вищої освіти.

Атестація здобувачів першого рівня вищої освіти щодо встановлення фактичної відповідності рівня освітньої підготовки вимогам освітньої програми здійснюється Державною екзаменаційною комісією із зазначеної спеціальності після виконання студентами у повному обсязі навчального плану. Атестація студентів, які навчалися за програмою підготовки бакалаврів здійснюється на підставі оцінки рівня знань, умінь та навичок випускників у формі комплексного кваліфікаційного екзамену з основної іноземної мови та другої іноземної мови. Комплексні кваліфікаційні екзамени мають на меті встановлення освітньої та професійної кваліфікації і включає завдання з теорії та історії іноземної мови, практичного курсу іноземної мови, лексикології іноземної мови, стилістики іноземної мови, фонетики іноземної мови, граматики іноземної мови, теорії та практики перекладу та методики навчання за спеціальністю й предметною спеціалізацією.

Очікувані результати навчання (загальні)

- знати про систему мови та її розвиток; мати базові уявлення про дидактичну систему та основи ділового спілкування; проявити здатність до письмової й усної комунікації рідною та іноземною мовами;
- навички управління інформацією;
- дослідницькі навички;
- навички роботи в команді і здатність учитися;
- базові уявлення про основи філософії, психології, педагогіки, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей;
- базові знання в галузі інформатики й сучасних інформаційних технологій;
- базові знання фундаментальних наук в обсязі, необхідному для освоєння загальнопрофесійних дисциплін;
- базові знання в галузі, необхідні для освоєння загальнопрофесійних дисциплін;
- використовувати українську мову як державну в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійному спілкуванні;
- аналізувати головні тенденції історичного розвитку українського народу, аргументувати свої погляди на дискусійні моменти української історії та сучасного суспільного життя;
- ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати;
- організовувати процес свого навчання й самоосвіти;
- демонструвати розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства;
- співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо;
- використовувати іноземну мову для організації ефективної міжкультурної комунікації;
- застосовувати філологічні знання для розв'язання професійних завдань;
- використовувати інформаційні й комунікаційні технології, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності;
- виділяти галузі філології й окреслювати коло їх основних проблем;
- знати систему мови;
- знає історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються;
- знає норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності;
- створювати усні й письмові тексти різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами;

- аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють;
- аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури, визначати їх специфіку й місце в літературному процесі;
- окреслювати основні проблеми дисциплін, що визначають конкретну філологічну галузь, пояснювати їх взаємозв'язок у цілісній системі знань;
- Планувати і здійснювати дослідження в галузі філології на належному рівні.

Очікувані результати навчання (фахові)

- професійно профільовані знання в галузі лексикології, теоретичної фонетики і граматики та стилістики іноземної мови;
- професійно профільовані знання в галузі історії германських мов та лінгвокраїнознавства; професійно профільовані знання в галузі філології та перекладу.
- використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя;
- Здійснювати лінгвістичний та літературознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів;